

Міністерство освіти і науки України

**Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та
права**

Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування

Білостоцький технологічний університет (Польща)

Університет Північ (Хорватія)

Університет ISMA (Латвія)

Міжнародний науково-освітній та навчальний центр (Естонія)

**Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Кафедра фінансів**

Національний університет «Чернігівська політехніка»

ЗБІРНИК

**Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції
«ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА:
ДЕРЖАВА, РЕГІОН,
ПІДПРИЄМСТВО»**

29 вересня 2022 р.

**Полтава
2022**

УДК 330.35

Скриль Віталія Вячеславівна,
кандидат економічних наук, доцент
Никифорова Анастасія Вікторівна,
Шаповал Тетяна Станіславівна,
студентки 3 курсу

*Національний університет «Полтавська політехніка імені
Юрія Кондратюка» (Україна)*

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Під економічним розвитком розуміється комплекс заходів, що забезпечують перехід від одного якісного стану економіки до іншого, тобто до зростання загального добробуту громадян.

Внаслідок вторгнення РФ на територію України, наша економіка зазнала великих змін. Загалом, згідно з опитуванням «Advanter Group» станом на червень 2022 року майже половина підприємств або припинили свою діяльність (18,7%), або частково зупинили (28,1%), прямі видатки МСБ рівні 83 млрд. дол. Крім того, більше 7,5 млн. осіб виїхали за кордон, а 3,5 млн. покинули свої домівки через бойові дії. Рівень безробіття перевищило 30%, середній рівень заробітної плати знизився від 9 до 58% у різних сферах, а заборгованість з виплати заробітної плати становить 3 млрд грн. Видатки держбюджету зросли в 2,5 рази через витрати на оборону, підтримку бізнесу та гуманітарну допомогу.

У Міністерстві економіки оцінили падіння ВВП у березні цього року на рівні 47-50% (до березня 2021 року), що спричинило падіння у першому кварталі на 15,1%, повідомляє Держстат. Проте вже в травні 2022 року економіка почала функціонувати краще, незважаючи на війну в країні. Продовжували працювати окремі сфери економіки (державне

управління, банківська справа, інформаційно-комунікаційні технології, харчова промисловість, роздрібна торгівля), охорони здоров'я та освіти. У зв'язку з впровадженням у роботу цифровізації тимчасове призупинення роботи цих секторів було короткочасним або відсутнім.

Запровадження нової економічної політики військового часу сприяло розвитку економіки, ключовими складовими якої є:

- формування державного замовлення на продукцію;
- програми безвідсоткового кредитування для всіх сфер бізнесу;
- прийняття низки важливих рішень щодо дерегуляції;
- програма переміщення підприємств на безпечну територію;
- зміна податкової політики, яка спрямована на зменшення фіскального навантаження на підприємства;
- програма грошової допомоги внутрішньо переміщеним особам (ВПО) «єПідтримка».

Крім того, уряд у перші дні війни взяв під контроль стабілізацію продовольчого забезпечення, реалізував ідею централізованого замовлення виробників продуктів харчування, медикаментів і забезпечення фінансування через резервний фонд. Він також запровадив регулювання цін на комунальні послуги та товари першої необхідності для малозабезпечених та переселенців, продукти харчування та деякі ліки. Крім того, було знижено вартість пального для автомобілів, скасовано велику кількість мит і ПДВ, а також розширено перелік товарів критичного імпорту.

З метою прискорення економічного зростання з 19 березня 2022 року влада:

послабила державне цінове регулювання (скасовано вимогу щодо граничного рівня торговельної надбавки (націнки) на деякі продовольчі товари), спростила порядок декларування цін з огляду на збалансування ситуації на

споживчому ринку;

прийняла рішення про зміни щодо порядку держрегулювання цін на нафтопродукти, а саме підвищили максимальний рівень торговельних надбавок, що дозволить вирішити питання дефіциту палива на ринку.

Через падіння ділової активності, зниження попиту на кредити та банківські послуги, кредитні канікули вітчизняні банки за 4 місяці 2022 року отримали понад 7,4 млрд грн. збитків. Попри це, кредитування повільно відновлюється. Банківські кредити зросли на 0,8% у травні після зростання на 0,1%, у квітні та падіння на 0,3% у березні.

За даними ЛУН, будівництво відновлюється прискореними темпами. Найактивніше у Черкаській області, де відновили роботу 92% ЖК, а також у Закарпатській та Волинській областях (по 88% ЖК). У Сумській, Кіровоградській, Миколаївській та Херсонській областях будівництво призупинено. Не так давно реставраційні роботи розпочались у Харкові, Чернігові, Бучі та Ірпені.

Наша держава поставила перед собою короткострокові завдання та заходи етапу «Економіка воєнного часу: Все для перемоги!», червень – грудень 2022 р., наприклад:

- спростити нормативно-правове середовище, розширити програми підтримки бізнесу з акцентом на МСП;

- підтримувати бізнес у питаннях збереження та збільшення зайнятості, стимулювати повернення громадян із-за кордону;

- започаткувати діяльність Бюро економічної безпеки як основного органу у сфері боротьби з економічними злочинами;

- ініціювати переговірні процеси щодо членства України в ЄС та продовження інтеграції України в економічний простір ЄС;

- зменшити регуляторне та адміністративне навантаження на бізнес та запровадити нові інструменти

підтримки для малого та середнього бізнесу [4];

– відбудувати зруйновані та пошкоджені потужності, побудувати виробництва, збільшуючи ланцюги створення доданої вартості в Україні;

– розширити доступ до ринків збуту продукції з високою доданою вартістю, зокрема, забезпечити повний доступ до ринків G7 та ЄС.

Отже, попри всі складнощі, що з'явилися через війну, наша держава зберегла відносну економічну стабільність та пододала масштабну зупинку виробництва і вплив трудових ресурсів, спричинений переміщенням людей до безпечних місць, та, фактично, повернути ці процеси у зворотному напрямку.

Економіка України продемонструвала дивовижну стійкість, яка співставна зі стійкістю українських військових. Вони разом стали підставою для своєрідного голосу довіри до відновлення країни з боку західних партнерів та дали поштовх до широкого обговорення майбутнього великого плану відновлення України.

Література

1. Advanter Group – партнер для ринкового прориву.

URL: <https://advanter.ua/>

2. Державна служба статистики. URL:

<https://www.ukrstat.gov.ua/>

3. Економіка України під час війни, травень: зіткнення з новою реальністю. URL: <https://ces.org.ua/ua-economy-under-war-2/>

4. Онищенко С.В., Маслій О.А., Глушко А.Д. Соціально-економічна безпека в умовах воєнного стану. Problems of science and practice, tasks and ways to solve them : Proceedings of the XXVI International Scientific and Practical Conference, July 05 – 08, 2022. Helsinki : ISG, 2022. P. 88-90. URL: <https://isg-konf.com/problems-of-science-and-practice-tasks-and-ways-to-solve-them-2/>